

יש לי שאלה

אחד המאפיינים הבולטים באדריכלות העכשווית הוא הופעה אי-רגולרית, של תופעות אי-רגולריות. ובעברית - הופעות בלתי ניתנות להגדרה וחיזוי של תופעות חד-פעמיות. מדובר למעשה בהתרופפות הקשר המסורתי בין סיבה למסובב, וליתר דיוק - בטשטוש הקשר הרציונלי בין צורה לתוכן. זאת, משום שמאפיין אחר של האדריכלות העכשווית הוא העדר זיקה ליניארית בין תכלית המבנה לביטוייה הצורני. לאור העובדה שהמונח הרפואי "אי-רגולר, אי-רגולריטי" הוא סממן לגילוי ראשוני של גידול סרטני, סביר לשאול: מה משמעות התופעה הזאת באדריכלות, ולמה זה בכלל חשוב.

אחת הדרכים (שאני מכיר) להבין את הלא-נודע, היא לבוא אליו בהפוך על הפוך, כאשר דעתו מוסחת על ידי בעיות אחרות. כלומר - במקום להתעמת עם הדבר עצמו, עוסקים קודם כל בהפך המובהק שלו, ואחר כך הופכים את התוצאה בחזרה, ממש כמו שמלבישים ציפה על שמיכת פוך.

זהו הולך ככה: בתקופות שבהן אדריכלות הייתה עדיין מוטרדת מהקשר בין תוכן לצורה, היה מדובר על האופן שבו התכלית (הפונקציה) משפיעה על כל מערכות הבניין - הסידור הפנימי, מיקום הפתחים, מערכות הקשרים בין חלקי המבנה, ותוך התחשבות בחישובים הסטטיים וזמינות חומרי הבנייה. הכל בהקשר המיוחד למקום, לאקלים, לתקציב ולמערכת שלמה של גורמים, שיקולים ואילוצים, שצירופם המיוחד על ידי האדריכל יצר בסופו של יום מבנה מסוים על צורתו וגחמותיו האופנתיות.

ברמה האורבנית, מדובר בעיקר בצורות הנוצרות על ידי מערכות התנועה המקשרות בין המבנים ובינם לבין סביבתם, תוך התחשבות בטופוגרפיה, באקלים, בנוף ובתפיסה האורבנית הנכונה לאותה עת.

כשמדובר בהתהוות הצורה - מורפולוגיה - קיים הבדל עקרוני בין מערכות המתפתחות באופן אורגני, קרי - מהפרט אל הכלל, לבין מערכות שבהן הצורה הגלובלית מוכתבת למעשה מראש. במקרה הראשון הצורה הכללית היא אי-רגולרית ואינה ידועה מראש, כמו למשל - כפרים ערביים, ערי ימי הביניים, או שדות בר. זאת, לעומת מערכות המתפתחות מן הכלל אל הפרט, כלומר - צורה מותווית מראש, המתמלאת בהדרגה בפרטים שמקנים לה את אופייה המיוחד. כמו למשל, הערים האמריקאיות המבוססות על גריד מלבני שיוצר רחובות שתי וערב, שטיחים פרסיים, או חלקות האדמה המעובדות בעמק יזרעאל.

הולכים אל הלך תדע

צורה צורה

עמי רן

Top: 16th century Milan - an irregular form based on gradual growth from detail to global.

Bottom: Mexico City - a global form based on a pre-designed grid, fills up with individual details giving it uniqueness over the course of time.

Right Page: An uncultivated field of lavender - irregular organic development.

למעלה: מילאנו במאה ה-16 קונפיגורציה אי-רגולרית שהתפתחה מן הפרט אל הכלל.

למטה: מקסיקו סיטי - צורה גלובלית המבוססת על גריד מותווה מראש, המתמלא במהלך הזמן בפרטים המקנים לו את "יחודו".

בעמוד הימני: התפתחות אורגנית המניבה צורה אי-רגולרית בשדה לבנדר בלתי מעובד.

מעבר לכל אלה, קיים תמיד האינסטינקט הבסיסי של אדריכלים להיתפס כאונגרדיסטיים - מובילי המחנה. זה מתחיל בכך שיוצרים בכלל חשים צורך קיומי בהבלטת עבודתם באמצעות צורות אי-רגולריות. הבעיה אצל אדריכלים היא, שהם שבויים בצורך ה"מקצועי" להצדיק את צורת המבנה בתפקודו הפונקציונלי - אחרת, "מה הועילו חכמים בתקנתם". לצורך זה, הם אמורים לצאת מן הקופסה, ומתוך הנחה שמבנה בלתי רגיל מבטא גם חשיבה יוצרת, הם מתנסים ברעיונות חדשים. כאשר הם צולחים הם ממקומים בתודעה המקצועית כפורצי דרך, ואם לא - הם נשכחים או הופכים במקרה הטוב לנקודות ציון כושלות בתולדות האדריכלות.

ואכן, התבוננות לאחר בעבודות של רבים מ"שוברי הקופה", מצביעה בעליל על תוצרים צורניים (שצלחו) דוגמת אלה של אנטוני גאודי, לה-קורבוזיה, פראנק גהרי, וזאהה חדיד.

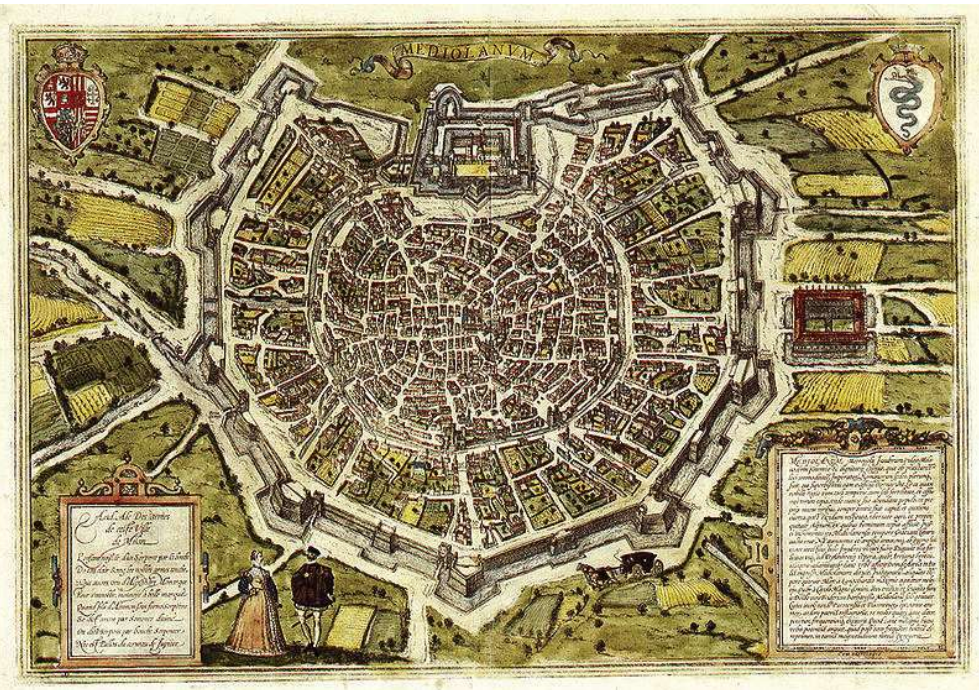
בעולם שבו הצורה אינה קשורה בהכרח בתוכן האדריכלי אלא בשליטה בסיסית בתוכנת מחשב (לא תמיד של האדריכלים עצמם) - יציאה מהקופסה המרובעת (תרתי משמע) הופכת לדבר שבשיגרה, גם כאשר אין מאחוריה שום רעיון אדריכלי.

כאשר השיכפול האי-רגולרי מת משיעמום, הוא גורם לשלוש תופעות לוואי, שאינן תורמות בהכרח לאיכות האדריכלות:

תופעת הלוואי הראשונה היא שהצורה הופכת להיות מרכיב מרכזי, המכתיב למעשה את חווית המבנה. ואולם, זה לא סוד שהצורה הרקטוגולרית שולטת במרבית, אם לא בכל, פרטי הריהוט, העשויים באופן טבעי ממשטחים ישרים. וכאשר הם נתונים בתוך מערכת אי-רגולרית, הם פוגעים ביעילות המבנה, מייקרים את בנייתו, יוצרים חללים בלתי מוצלחים במקרה הטוב, ואי נוחות פיזית במקרה הפחות טוב. כך למשל, קשה לתאר הליכה על רצפה עגולה, שהייה (שלא לדבר על תחזוקה) של פינה בזווית חדה, או התאמת שידה לקיר מתעקל. ועל כך בדיוק כתב בשנת 1937 הסופר הדני האנס כריסטיאן אנדרסן את הסיפור המצוין "בגדי המלך החדשים", כאלגוריה לנטייה החברתית להיגרר אחרי הכלל במחיר האמת.

כזכור, שיאו של הסיפור בצעקתו של ילד "המלך הוא עירום", החושפת את המציאות שכולם מתכחשים לה, והיא במקרה שלנו: כאשר צורה הופכת לתוכן, היא לא תמיד מצליחה להצדיק את עצמה, גם כאשר היא מיוצרת על ידי אדריכלים מוכשרים, ציירים, או פסלים.

התופעה השנייה נוגעת ליחס המאוזן בין המימד הפונקציונלי, לפן היצירתי של האדריכלות. ראוי לציין, שאחת התכונות הנעלות של האדריכלות טמונה דווקא בעובדה, שלא כל פרט אמור לבטא פונקציה מוגדרת. שהרי כאן, בין היתר, שוכנת השכינה. הדבר דומה לעקרון ההכבדה בעולם הביולוגיה - כאשר על האדריכלות מועמסים מרכיבים מיותרים הם מייקרים את הבנייה, מסבכים (לכאורה) את קריאת המבנה, ומחריגים אותו מסביבתו. אם כי החרגה שכזאת עשויה

חיבת כיום לשקף את תוכנו, באותו אופן שהיא הייתה אמורה לעשות זאת בעבר. יכולות המחשב לייצר צורות וירטואליות הרי באות לידי ביטוי גם בתהליך הייצור, במיוחד כאשר מדובר בהתאמת פרטי הריהוט לצורות האי-רגולריות של המבנה. וזה בהחלט חומר למחשבה.

המלחין האוסטרי פרנץ יוזף היידן, שימש במחצית השנייה של המאה השמונה עשרה כמלחין החצר של משפחת אסטהאזי באחוזת הפאר המבודדת שלה ליד וינה. ניתוקו ובדידותו הפכו מעוז למקורות וחדשנות. במשך 50 שנות יצירה הלחין יצירות רבות, שהקנו לו שם עולמי כממציא הסונאטה, הסימפוניה הקלאסית ואבי רביעיית המיתרים. בדיעבד הפך "פאפא היידן" חשוק הילדים לאבי הסגנון הקלאסי, ולפורץ הדרך לתלמידיו, ממשיכי דרכו – מוצרט, בטהובן ולנינו – שוברט וברהמס.

בשפה עשירה ורב-שכבתית, במעברים הרמוניים וטונליים מפתיעים (שנתפסו תחילה כהומוריסטיים), בנה אבן פינה לקלאסיקה הווינאית ואפילו לרומנטיקה, בסגנון שיהווה שיא חסר-תקדים בקשר בין תוכן לצורה בתולדות המוזיקה. שיא שממנו אנו בונים ונבנים עד עצם היום הזה.

קשה להשוות את יצירות המחשב האדריכליות למוזיקה הקלאסית שהתפתחה במאה השמונה עשרה על ידי גאונים כמו באך, מוצארט, היידן ובטהובן, אבל מהות האדריכלות בכך שהיא עשויה מנדבכים הבנויים זה על גבי זה, כאשר התקווה היא שהמסובך יהפוך בסופו של דבר למשובח.

איך אמר דני סנדרסון... הולכים אל הלא נודע (אבל) לך תדע.

ויטפוגל, פרידריך פולוק, תיאודור אדורנו, הרברט מרקוזה, ולטר בנימין, ליאו לוונטל ואריך פרום, שנטש את התיאוריה כאשר פרסם את ספריו ה"ארציים" "אמנות האהבה" ו"מנוס מחופשי" – שהסביר את תופעת החרדה כתגובה לקריסת העולם של ימי הביניים. בכל מקרה – הקבוצה התמקדה בתודעה, ובעיקר בתודעה הכוזבת של מרקס שניסה להסביר מדוע בני אדם פועלים בניגוד לאינטרסים של החברה (ושל עצמם) תוך ניצול מעמדם, והתשובה לעניינים היא – כי הם מונעים כנראה מאינטרסים אחרים, כמו יצירתיות, רצון להתבלט, או – לא עלינו – אינטרסים שיווקיים?...

בלב כל העשייה הזאת מצויה, כאמור, הקלות הבלתי נסבלת של יצירת צורות אי-רגולריות, ולאן דווקא כאלה המבטאות תכנים מורכבים. זאת, כאשר הנדסת הבניין פטורה כמעט ממגבלות, והנדסת החומרים מספקת מענה לכל בעיה בניינית שנחשבה בעבר כגורם המשפיע על צורת המבנה. וזאת בדיוק הסיבה שגשר של קלטראווה יכול להיראות כמו תרגיל למתקדמים במתיחה וקריסה, המבנים של תדאו אנדו – כמו קורי עכביש, הבניינים של זאהה חדיד אחוזי תזזית ללא כל סיבה נראית לעין היזמים הנאלצים לשלם את המחיר, והמבנים של פראנק גהרי – אסתטיים ככל שיהיו – מזכירים בית ספר לפחות רכב.

ואולי לא. כיום, כאשר הצורה היא מלכת האינטרנט, אנחנו קרובים יותר מתמיד לשיר של דני סנדרסון "הולכים אל הלא נודע, אל הלך תדע..." אין לדעת מה יהיה, אין לדעת מה נראה, כל אחד מודד מהיכן שהוא עומד."

לאור השפעת המהפכה התקשורתית על כל תחומי החיים, אני כלל לא בטוח שצורת הבניין

להוות יתרון במקרה של מבנה ציבור, עשייה אדריכלית באשר היא, מחויבת לעילות תכנוניות, שהרי בכך, בין היתר עניינה. לפיכך, הגזמה בפן היצירתי עלולה להפר את היחס המאוזן בין פונקציה לצורה, ולהעביר את המבנה מתחום האמנות השימושית, לתחום האמנות הפלצנית – הכלאה אלגנטית בין מפלצת להפלציה. אם כי שניהם באים מאותו שורש, עירעור שכזה איפיון בזמנו את האדריכלות הפוסט-מודרנית, ואני כלל לא משוכנע שמישהו היום מתגעגע לגחמותיה המאוסות.

התופעה השלישית נובעת למעשה משתי קודמותיה. כאשר הקשר המסורתי בין תוכן לצורה מטושטש, נוצר קושי להבחין בין פריצת דרך לפריצת דיסק. אימרה עממית אומרת שכדי להיות רועה צאן אין צורך להיות קודם כל כבש, מספיק שאבא שלך היה רועה. אבל בהעדר אפשרות להדביק את קצב ההשתנות של "המילה האחרונה" (סטייט אוף דה ארט), אמות המידה לשיפוט מתיישנות בקצב בלתי ניתן להדבקה, והדבר דומה למחלקת הסייבר של המשטרה, שמטבע הדברים תפגר תמיד אחרי היכולות ההאקריות המשתפרות במהירות האקרית, בעוד שהמשטרה עסוקה במקרה הטוב בשינון החומר של שנה א' בלימודי מחשב.

התיאוריה הביקורתית (Critical theory) שהתפתחה בפרנקפורט בשנות העשרים של המאה העשרים, עשויה אולי לאגף מימין את הפרדוקס האפיסטמולוגי הזה. היתרון שלה טמון בכך היא שהיא פותחה על ידי קבוצת אנשי מחקר מתחומים שונים, במטרה להתנתק מההשקפה החברתית המקובעת, תוך ניסיון לקדם שינוי חברתי רדיקלי באמצעות תפיסתו המיושנת של קרל מרקס. מדובר בחוקרים ידועי שם כמו קרל

Zaha Hadid's irregular configurations.

Top: The Heydar Aliyev Cultural Center, Baku, Azerbaijan.

Middle: The winning proposal for the design of the Olympic Stadium in Tokyo, ultimately not built due to prohibitively high costs.

Bottom: Pierre Vives building, Montpellier, France.

Right page: Influenced by architect Eugène Emmanuel Viollet-le-Duc - pioneer of the Neo-Gothic style, Antonio Gaudí breaks classical form in Park Güell, Barcelona.

בעמוד זה: הופעה אי-רגולרית של קונפיגורציות אי-רגולריות במבנים של זאהה חדיד.

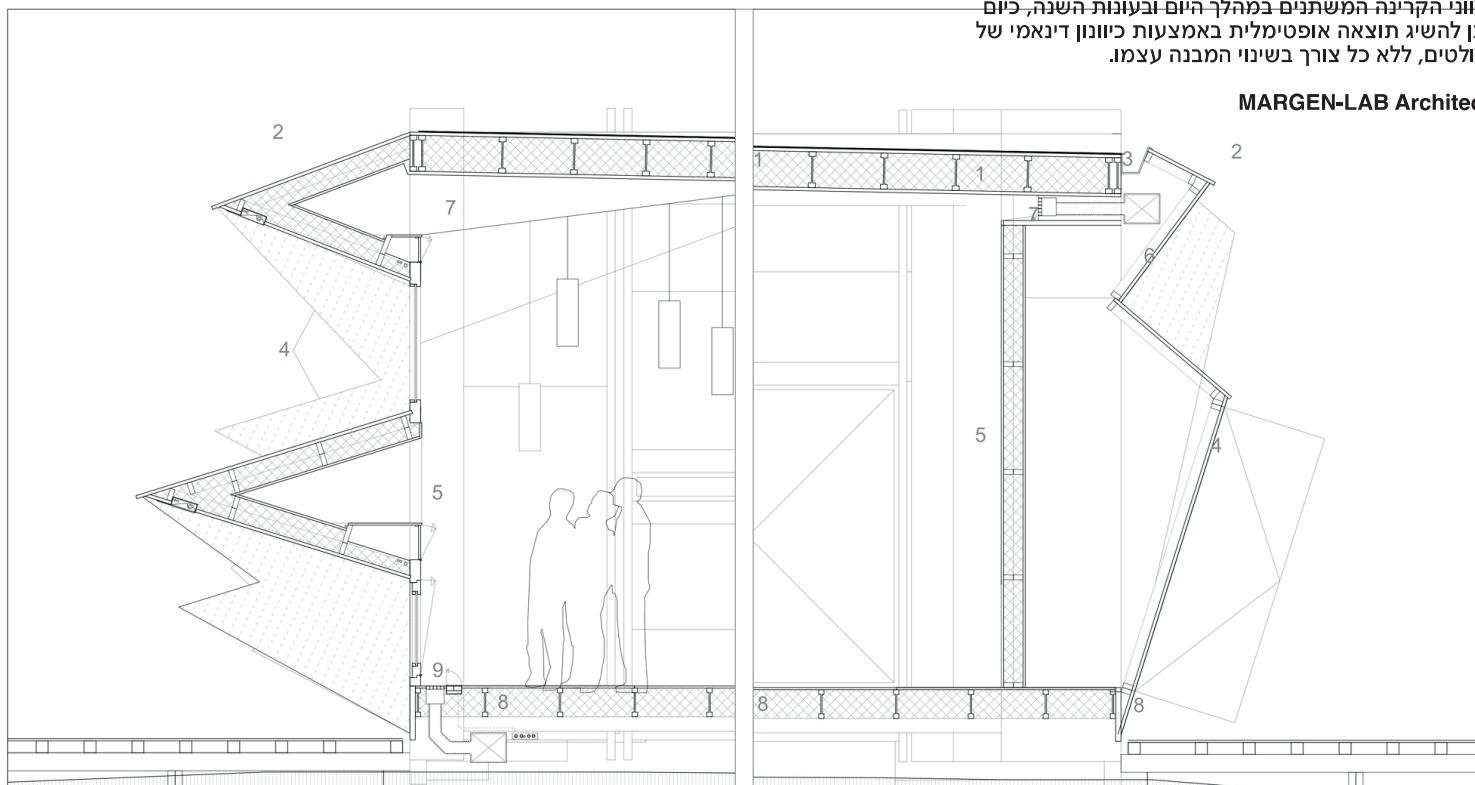
למעלה: מרכז תרבות Heydar Aliyev, באקו, אזרבייג'אן.

באמצע: ההצעה הזוכה (שלא תיבנה) לתכנון האצטדיון האולימפי בטוקיו.

למטה: בניין Pierres Vives, מונפלייה, צרפת. **בעמוד הימני:** הגן של אנטוניו גאודי בברצלונה – שובר הצורות ופורץ הדרך שהושפע מאוד מהאדריכל הצרפתי אֶז'ן עמנואל ויולה לה דוק, מתווה הזרם הניאו-גותי.

הפרויקט האי-רגולרי שהוקם במרינה של ברצלונה במסגרת הקונגרס לבנייה חכמה, אמור לספק את כל צורכי האנרגיה הדרושים לו. אולם, צורתו יוצאת הדופן, התורמת ללא ספק לשיווקו, אינה משקפת בהכרח את ייעודו. למרות שניתן לתרץ אותה כתומכת בקולטי השמש המוטים בזוויות שונות בהתאם לכיווני הקרינה המשתנים במהלך היום ובעונות השנה, כיום ניתן להשיג תוצאה אופטימלית באמצעות כיוון דינאמי של הקולטים, ללא כל צורך בשינוי המבנה עצמו.

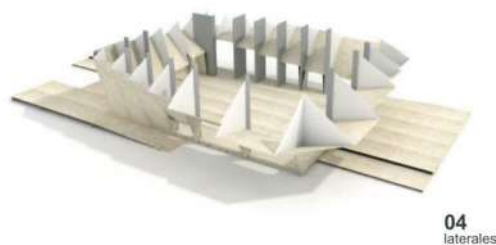
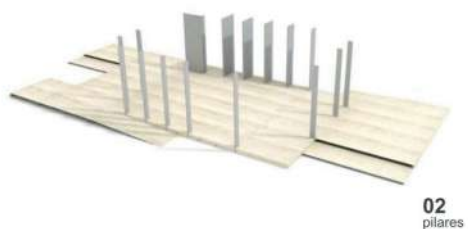
MARGEN-LAB Architects

The ENDESA Pavilion - a self-sufficient solar prototype installed at the Marina Dock, within the framework of the International BCN Smart City Congress. The irregular building is meant to serve as control and monitor center for future adjacent smart power management projects.

Architects: MARGEN-LAB

המבנים של פראנק גהרי, מעניינים ככל שיהיו, היו עשויים לשמש באותה מידה של הצלחה גם בית ספר לפחחות רכב.
למעלה: מכון לחקר המוח Cleveland Clinic Lou Ruvo, לאס וגאס.
מתחת: אולם הקונצרטים וולט דיסני בלוס אנג'לס, נחשב עם השלמתו בשנת 2003 כפורץ דרך בתכנון אולמות קונצרטים, למרות שצורתו מזוהה עם האדריכל, ולא עם התוכן.

Interesting as they may be, Frank Gehry's buildings could equally have served as a school for car bodywork.
Top: Lou Ruvo Brain Health institute, Cleveland, Las Vegas.
Below: The Walt Disney Concert Hall, Los Angeles. Although its form is well identified with the architect, rather than with its content, it was considered a breakthrough upon completion in 2003.

פורום קאישה - מוזיאון ומרכז תרבות, סרגוסה, ספרד. 2014, Estudio Carme Pinós

סרגוסה - העיר החמישית בגודלה בספרד - זכתה לתשומת מחודשת בשנת 2008 כאשר היא אירחה את תערוכת אקספּו. אולם, התערוכה הבינלאומית לא הותירה בה רשמים אדריכליים בולטים (כמו, למשל בבייג'ין) ועד להשלמת מוזיאון קאישה החדש לפני כשנה, נודעו בעיר שלושה מבני ציבור חשובים בלבד: בזיליקת אל פילאר - כנסייה משנבנתה בשנת 1754 על ידי פרננדו השישי בסגנון הבארוק, סביב העמוד המסמל את התגלות מריה ליעקב הקדוש בשנת 40; קתדרלה לה-סאו שנבנתה ב-1140 בסגנון רומנסקי כמושב הארכיבישוף, על חורבות מסגד אל-באידה, ומאז שופצה ושוכתבה פעמים רבות; ארמון אל חפאירה שנבנה במאה השמינית על ידי האימאם השיעי ג'עפר א-צאדק.

האתגר התכנוני היה להניע מהלך דומה לזה של פרנק גהרי בבילבאו, ולהפוך בכך את העיר הרדומה למרכז תיירות עולמי. המונח פורום - מקום התכנסות, גויס לצורך חיזוק המרכז כמבנה מרכזי, שיתחרה, או לפחות יעמוד בשורה אחת עם בזיליקת העמוד (בעמוד השמאלי), המכונה גם פורום-פילאר.

המשימה פורשה על ידי האדריכלים באמצעות מבנה בולט הנראה למרחוק, אך מהווה חלק אינטגרלי של העיר, תוך התחברות לשטחים הפתוחים שבהם התקיימה התערוכה. הצורה האי-רגולרית שמקבלת מימד דינאמי באמצעות מעטפת מתכת מחוררת ומוארת, מבטאת סדר "אחר", שנועד להתחרות במבנים הקלאסיים, ולחבר בכך בין עבר ועתיד.

מבחינה מבנית מדובר בדיאלוג בין שני אולמות תצוגה מוגבהים המתחברים באמצעות דרגנועים. מעליהם מסעדה ובית קפה הצופים על העיר, ומתחתם - גן משוקע המוביל מצד אחד לאודיטוריום התת-קרקעי, ומתחבר מצד שני אל המרחב הציבורי של העיר.

מרפסת רחבה הממוקמת בין המפלסים מאפשרת התכנסות תוך צפייה אל נהר האברו, המתפתל לאורכה של העיר.

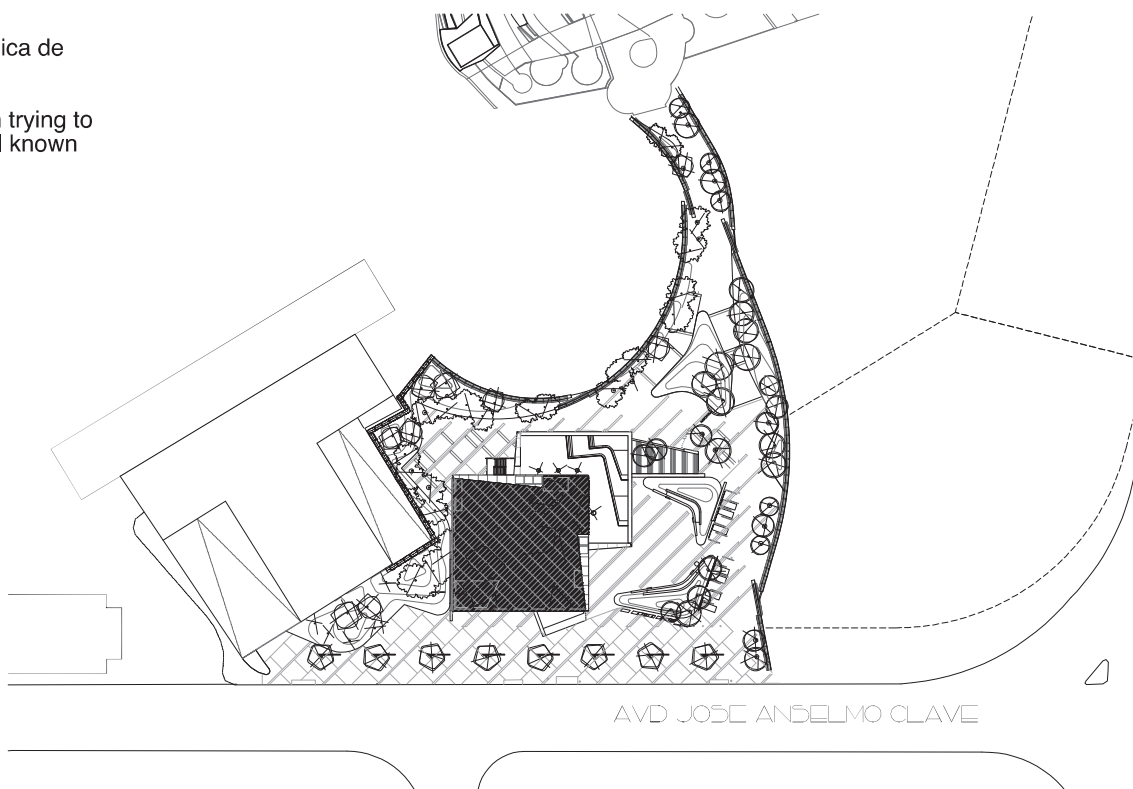

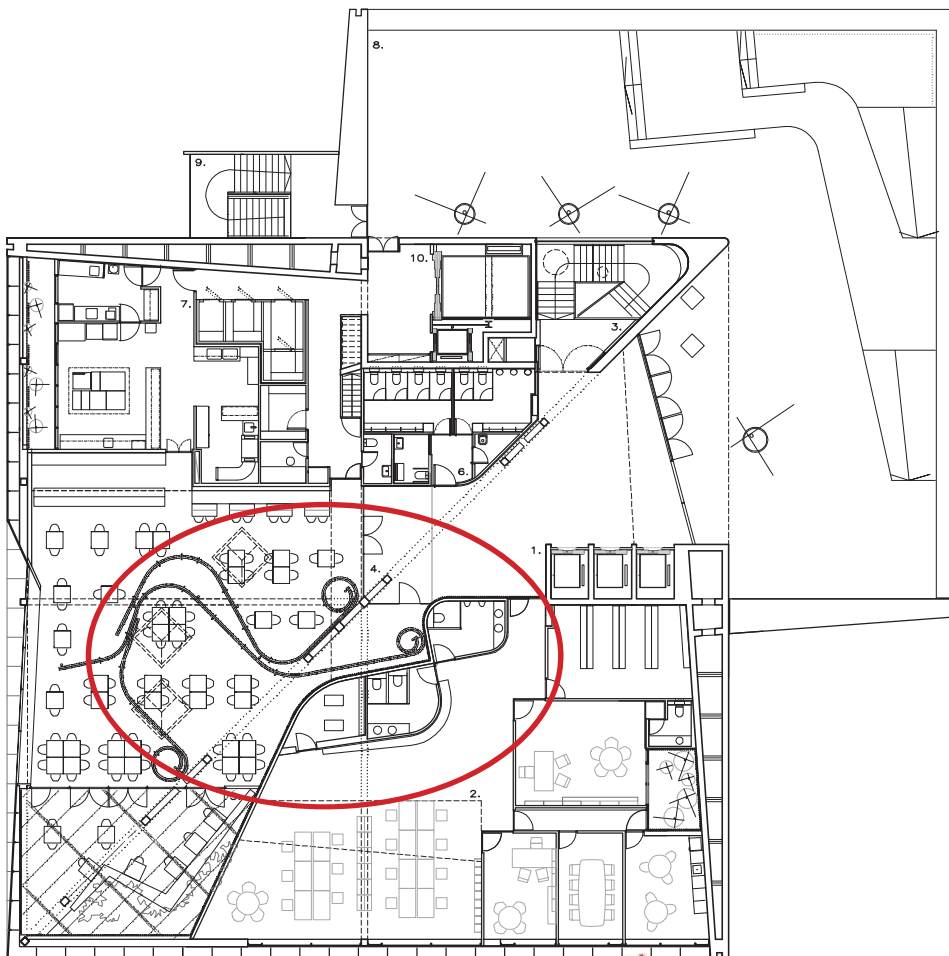
Above: Zaragoza Forum - La Basílica de Nuestra Señora del Pilar.

Right page: Caixa Forum Museum trying to compete with Zaragoza's three well known existing public buildings.

Architects: Estudio Carme Pinós.

Photos: Rubén P. Bescós.

פורום קאישה, סרגוסה

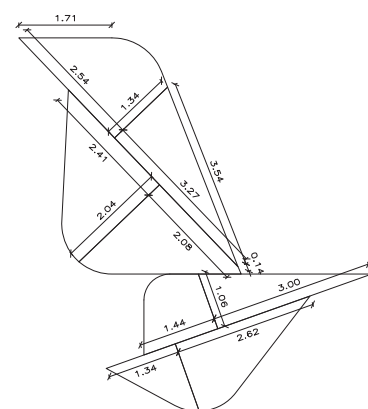
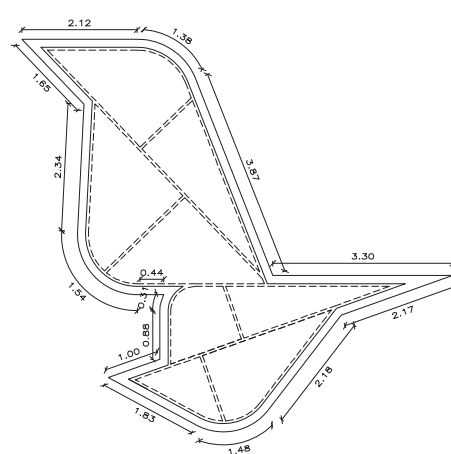
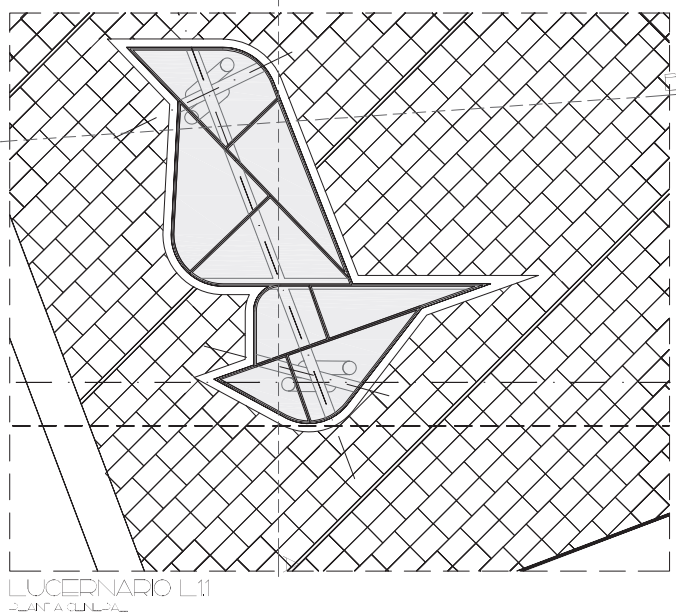
הצורה המופיעה בחירור המעטפת, חוזרת על עצמה בווריאציות שונות, ובכלל זה גם בתוכנית (ראה בעמוד הבא).

Caixa Forum

The formal motif appearing in the perforated shell is repeated in different variations (perhaps not unconsciously), even on the plan level (see next page).

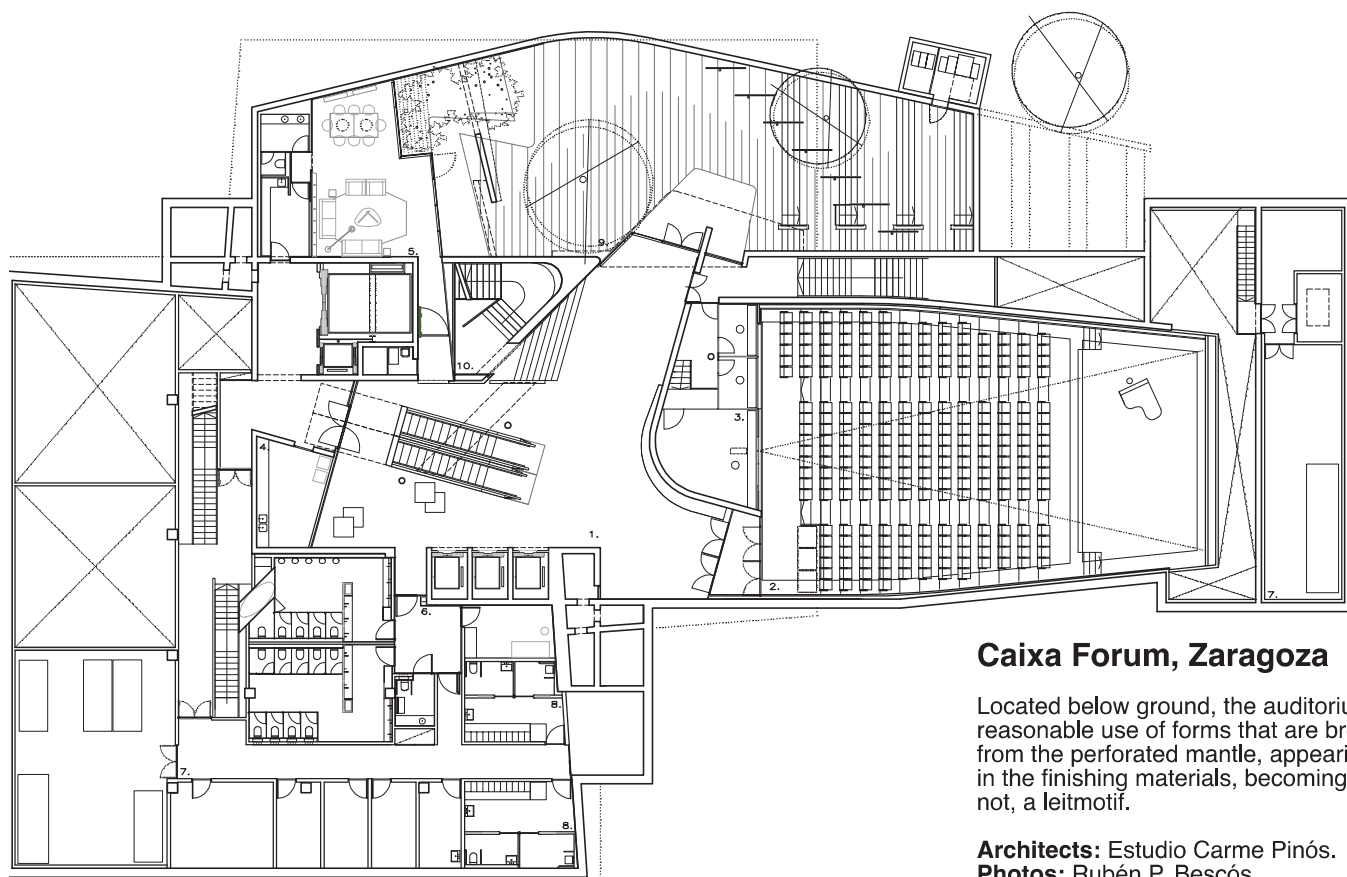
Architects: Carme Pinós
Photos: Rubén P. Bescós

פורום קאישה, סרגוסה

האודיטוריום הממוקם מתחת לפני הקרקע משקף שימוש סביר בצורות ובחומרי גמר המועברים מן החוץ אל הפנים. גם כאן, הצורה החוזרת על עצמה בווריאציות שונות, הופכת למוטיב המשפיע על התוכן.

Caixa Forum, Zaragoza

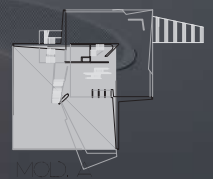
Located below ground, the auditorium exhibits a reasonable use of forms that are brought inside from the perforated mantle, appearing particularly in the finishing materials, becoming, consciously or not, a leitmotif.

Architects: Estudio Carme Pinós.
Photos: Rubén P. Bescós.

פורום קאישה

למעלה: אולם התצוגה.
בעמוד השמאלי, למעלה: נקודת המפגש בין
שני האולמות.
בעמוד השמאלי, למטה: הקפסריה בקומה
העליונה צופה על נוף העיר והנהר.

Caixa Forum - museum and cultural center, Zaragoza, Spain, 2014

Zaragoza – the fifth largest city in Spain - drew fresh attention in 2008 when hosting the Expo. However, the international exhibition left no significant architectural impressions (as in Beijing for instance) and until the completion of the new Caixa Forum last year, there were only three significant public buildings in the city: Basílica de Nuestra Señora del Pilar – a Cathedral built in 1754 by Fernando VI in the Baroque style around the pillar marking the Marian apparitions to St. James in the year 40; Le Seu Cathedral built in 1140 in the Romanesque style - on the ruins of Al Bayda as the seat of the Archbishop, renovated and expanded several times since; and the Aljafería Palace - built in the eighth century by Shiite Imam, Ja'far al-Sadiq.

Hence, the design of the Caixa Forum challenge was to motivate an urban process similar to Frank Gehry's in Bilbao, thereby turning the sleepy city into a global tourist attraction.

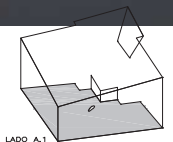
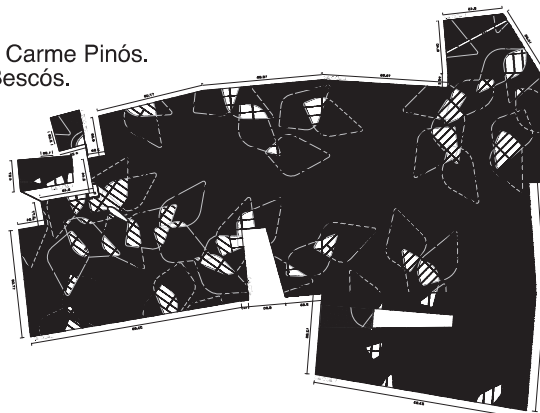
Architects interpreted this task by creating a building visible from a distance, yet merging with the public city space, utilizing the area remaining from the Expo.

Reflecting a contemporary order, the irregular formal structure gains dynamicity from the perforated, lit up, metal envelope, as opposed to the classical buildings, thus linking past and future.

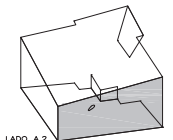
The term Forum was recruited to compete with the Zaragoza Forum - La Basílica de Nuestra Señora del Pilar, by means of an ongoing dialogue between two elevated showrooms connected by escalators.

A wide balcony located between the levels facilitates a meeting place with a view of the Ebro River. Above - a restaurant and a cafe overlooking the city, and below - a sunken garden that leads to an underground auditorium, while connecting with the city's public spaces.

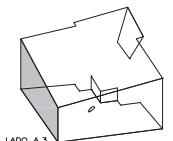
Architects: Estudio Carme Pinós.
Photos: Rubén P. Bescós.

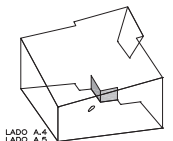
LADO A.1

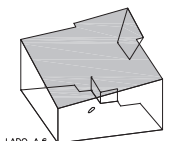
LADO A.2

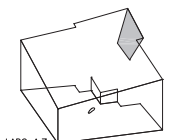
LADO A.3

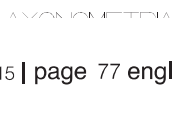
LADO A.4

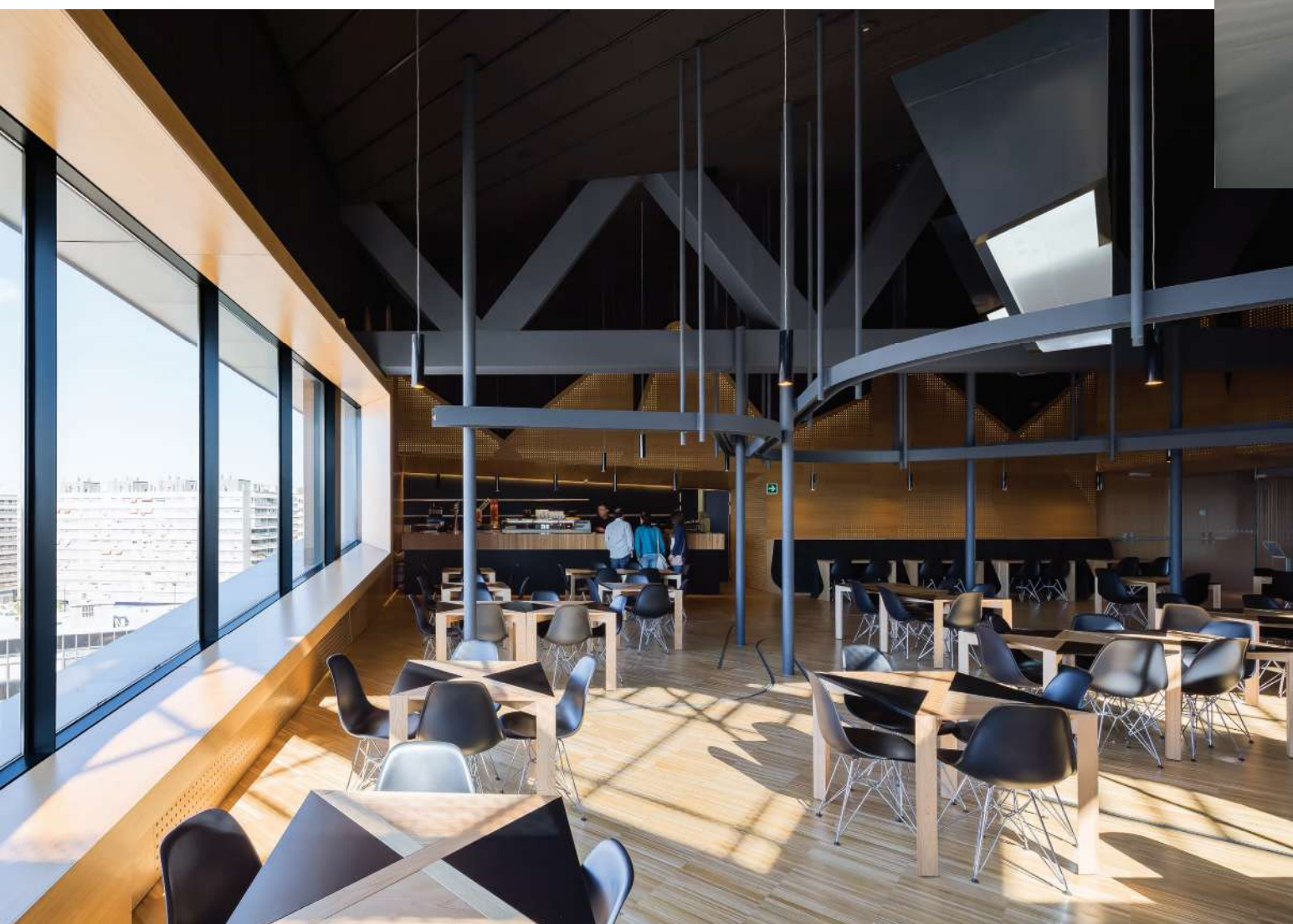
LADO A.5

LADO A.6

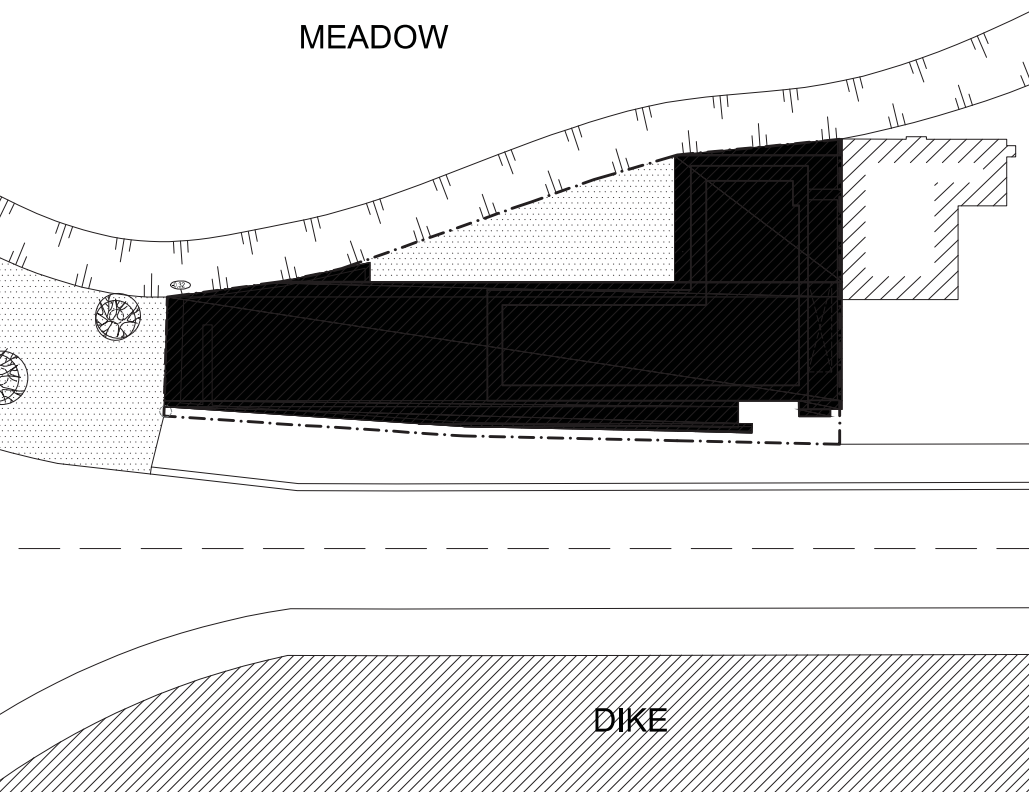

LADO A.7

MEADOW

בית הסוללה, סיפור פשוט, Knokke, בלגיה, 2015

סוללת העפר שהגנה על רצועת החוף המערבית של צרפת ובלגיה מפני גאות הים הצפונית והצפת הנהר Schelde נהרסה במהלך אלף השנים האחרונות, פרט לרצועת חוף חקלאית לאורך הכפר Knokke הסמוך לגבול ההולנדי.

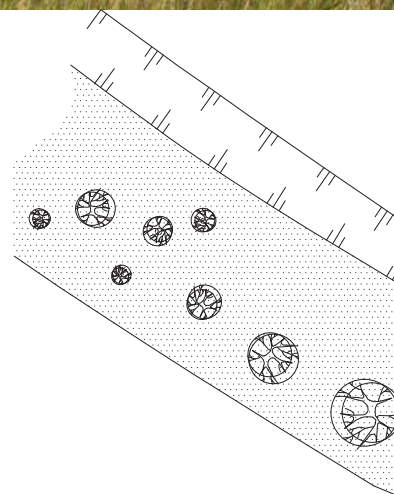
נקודת המוצא לתכנון הייתה אם כן – זיכרון הסוללה ומשמעותה בחיי הכפר, והמגרש הצר הנפתח אל נוף השדות. אלמנט הקישוט העיקרי – לוחות אסם ממוחזרים – מקנים לבית האורתוגונומלי הפשוט, כמעט בהקצנה, פרטיות לחדרי השינה הממוקמים בקומה התחתונה. מעטפת מזוגגת בקומה העליונה יוצרת הנגדה חומרית, כאשר אזור המגורים, המטבח ומרפסת הגג, נחשפים אל נוף השדות והסוללה, ומציפים את לב הבית באור מסונן.

חומרי הגמר הפשוטים הבאים לידי ביטוי גם בפנים – בריהוט ובריצוף – מקנים לקונספט העיצובי אותנטיות אמינה.

Villa Graafjansdijk, Knokke, Belgium

Architect: Govaert & Vanhoutte Architects

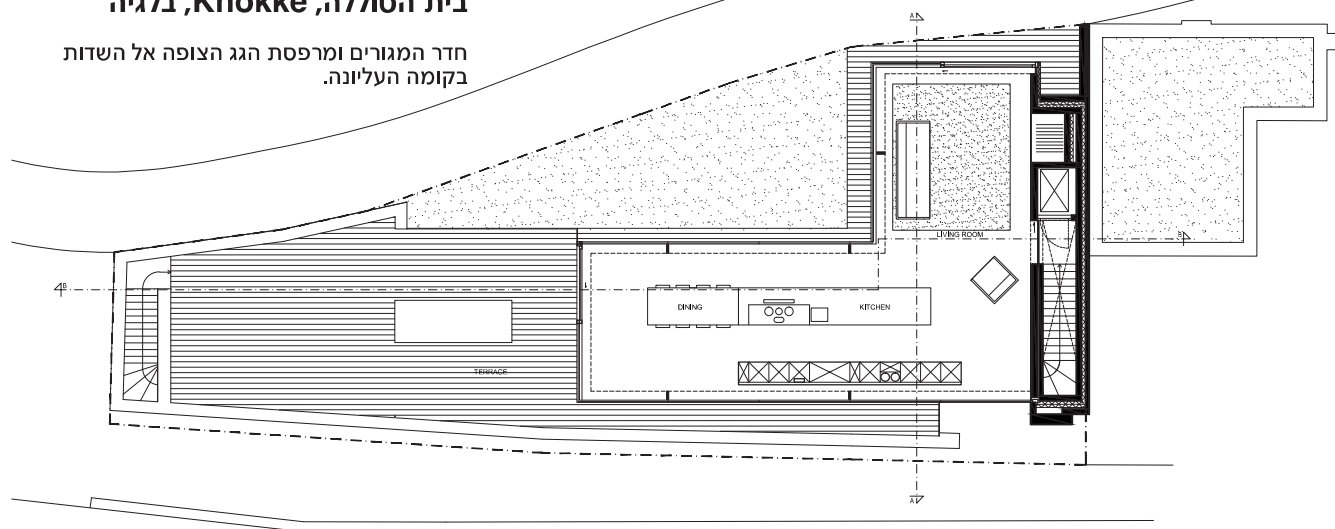
Photo: Tim Van De Velde.

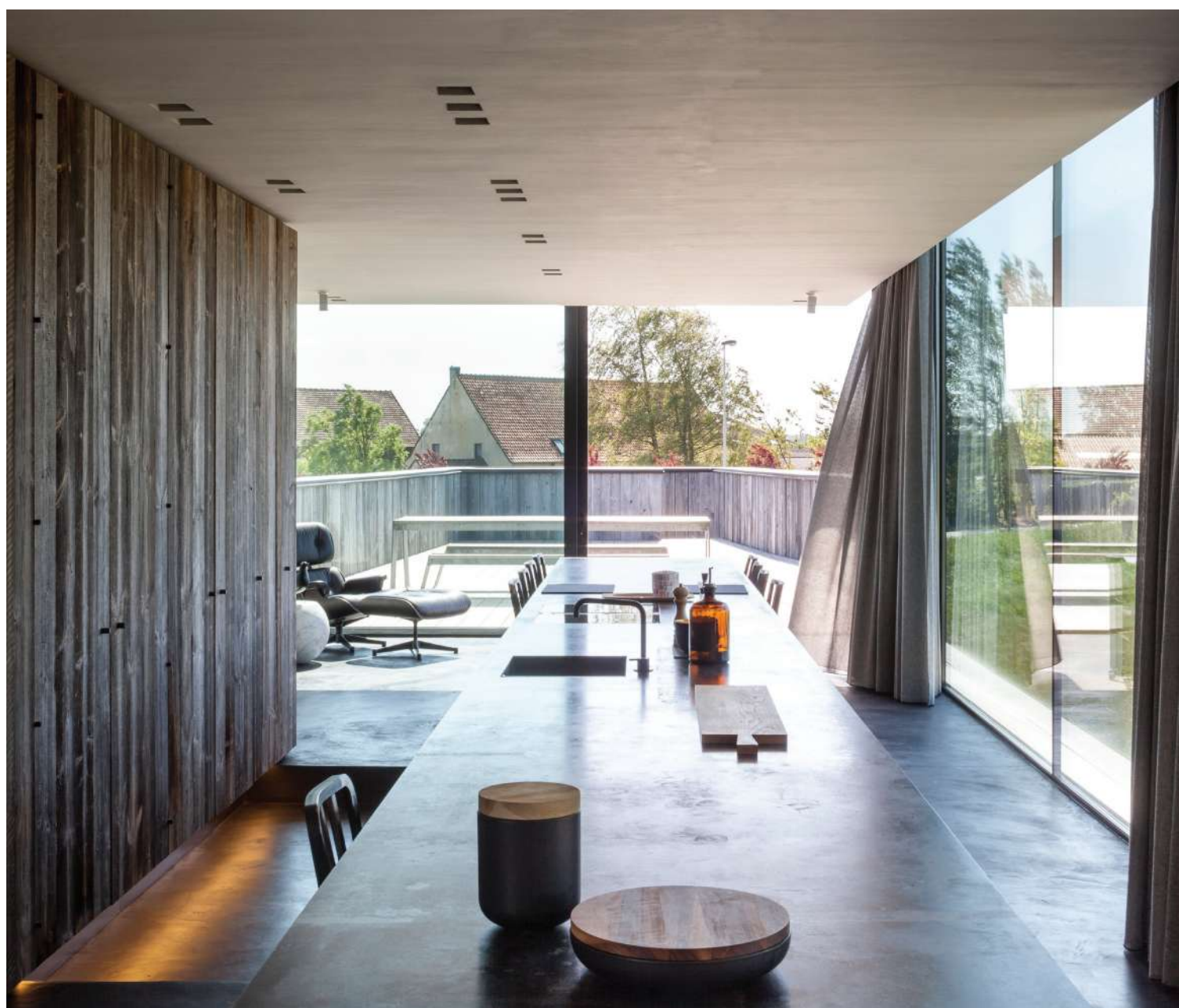
 SITE PLAN

בית הסוללה, Knokke, בלגיה

חדר המגורים ומרפסת הגג הצופה אל השדות בקומה העליונה.

🕒 FIRST FLOOR

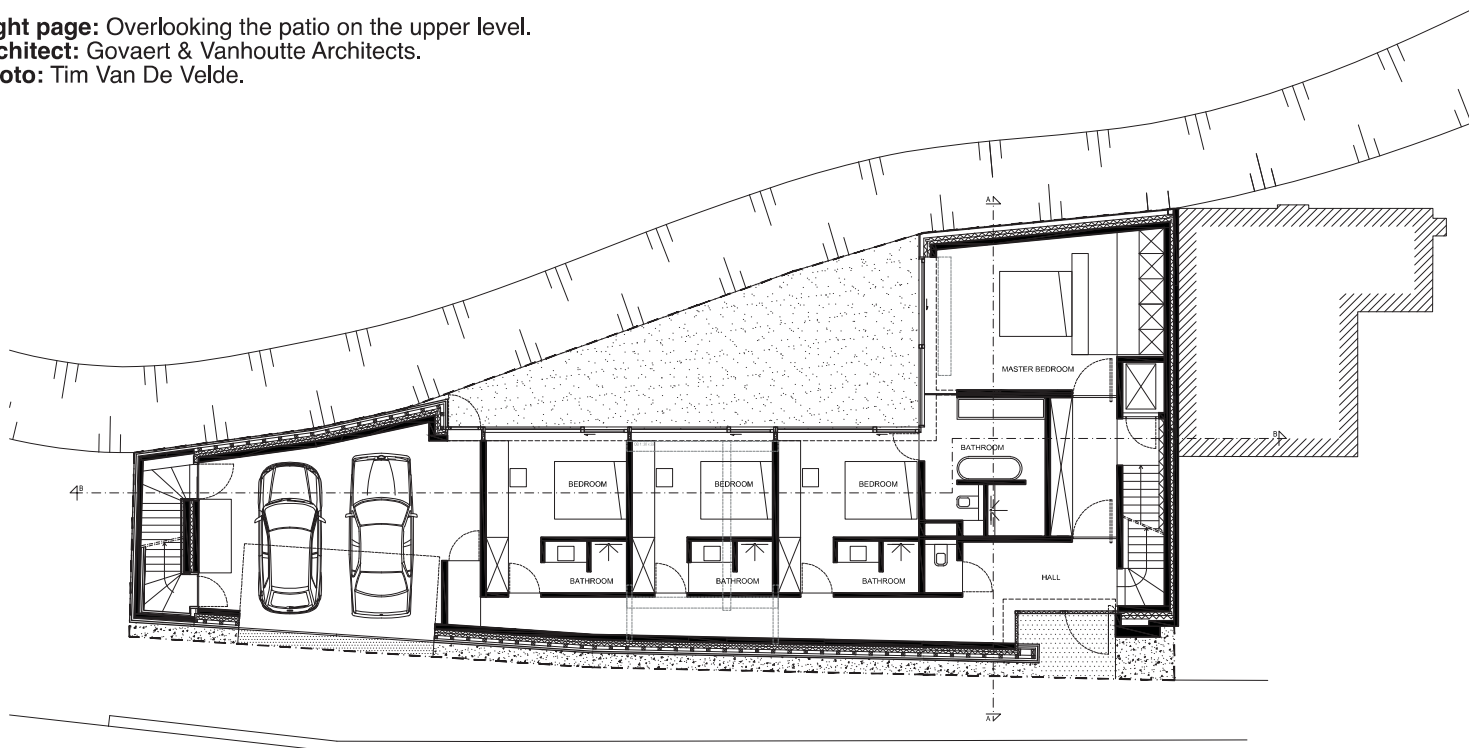

Villa Graafjansdijk, Knokke, Belgium

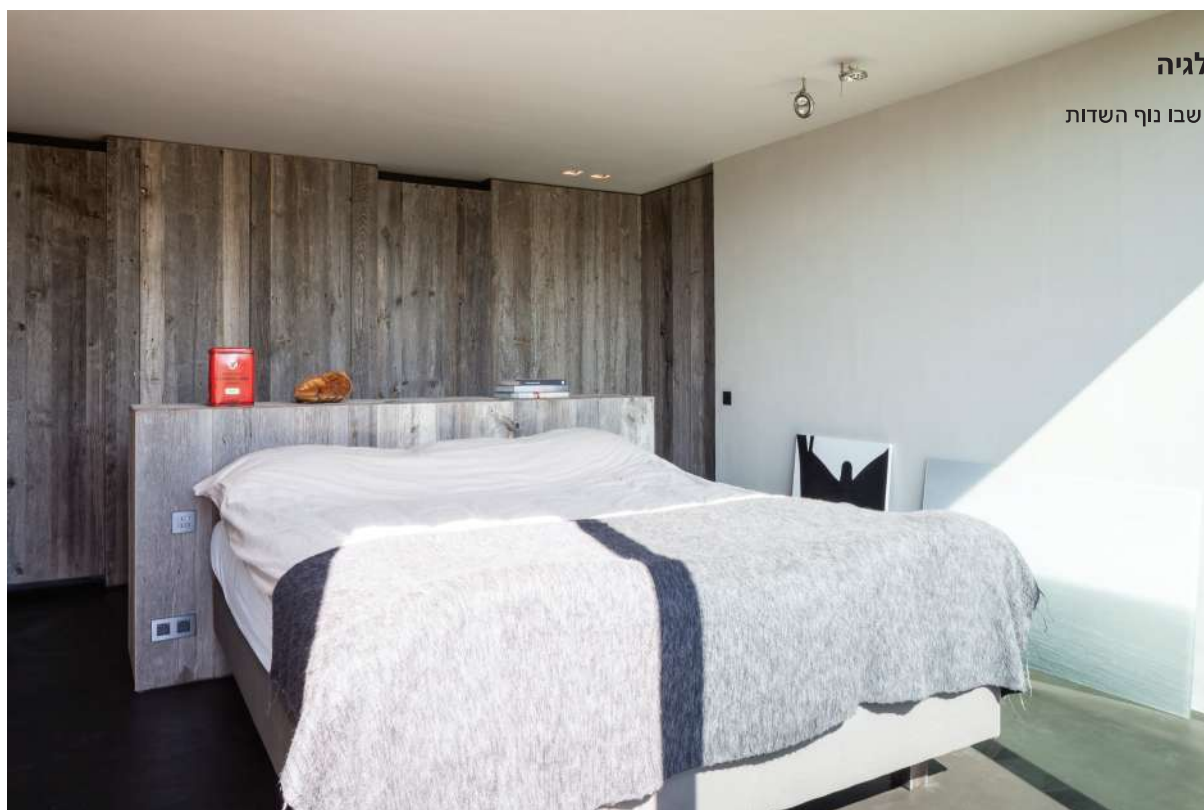
Right page: Overlooking the patio on the upper level.

Architect: Govaert & Vanhoutte Architects.

Photo: Tim Van De Velde.

 GROUND FLOOR

בית הסוללה, Knokke, בלגיה

בעמוד זה: חדר המגורים והמטבח, שבו נופ השדות מוגבר באמצעות ראי.

בעמוד השמאלי: חדר האמבטיה.

Villa Graafjansdijk, Knokke, Belgium

Above: The bathroom.

Right page: the living room, overlooking the kitchen with the grain fields in the background.

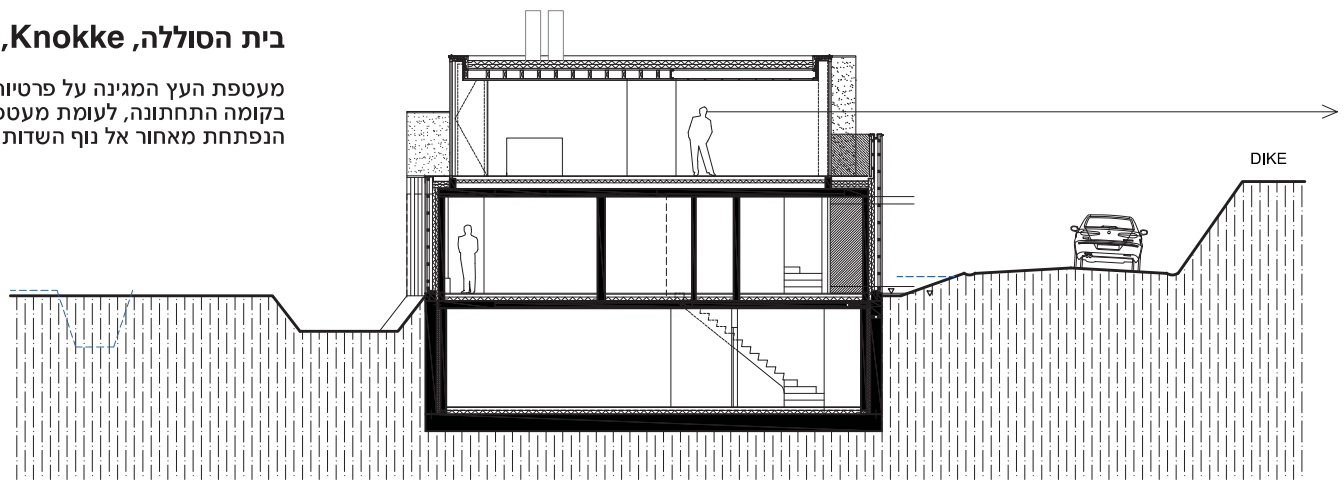
Below: The master bedroom.

Architect: Govaert & Vanhoutte Architects.

Photo: Tim Van De Velde.

בית הסוללה, Knokke, בלגיה

מעטפת העץ המגינה על פרטיות חדרי השינה
בקומה התחתונה, לעומת מעטפת הזכוכית
הנפתחת מאחור אל נוף השדות והתעלה.

SECTION A

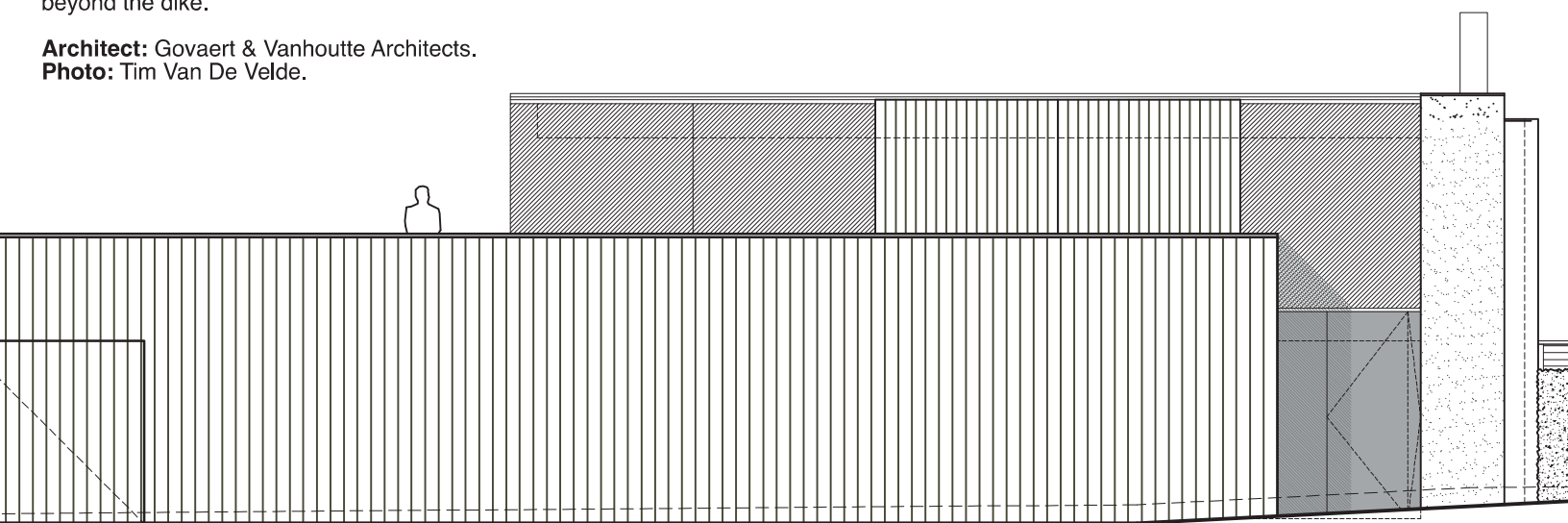

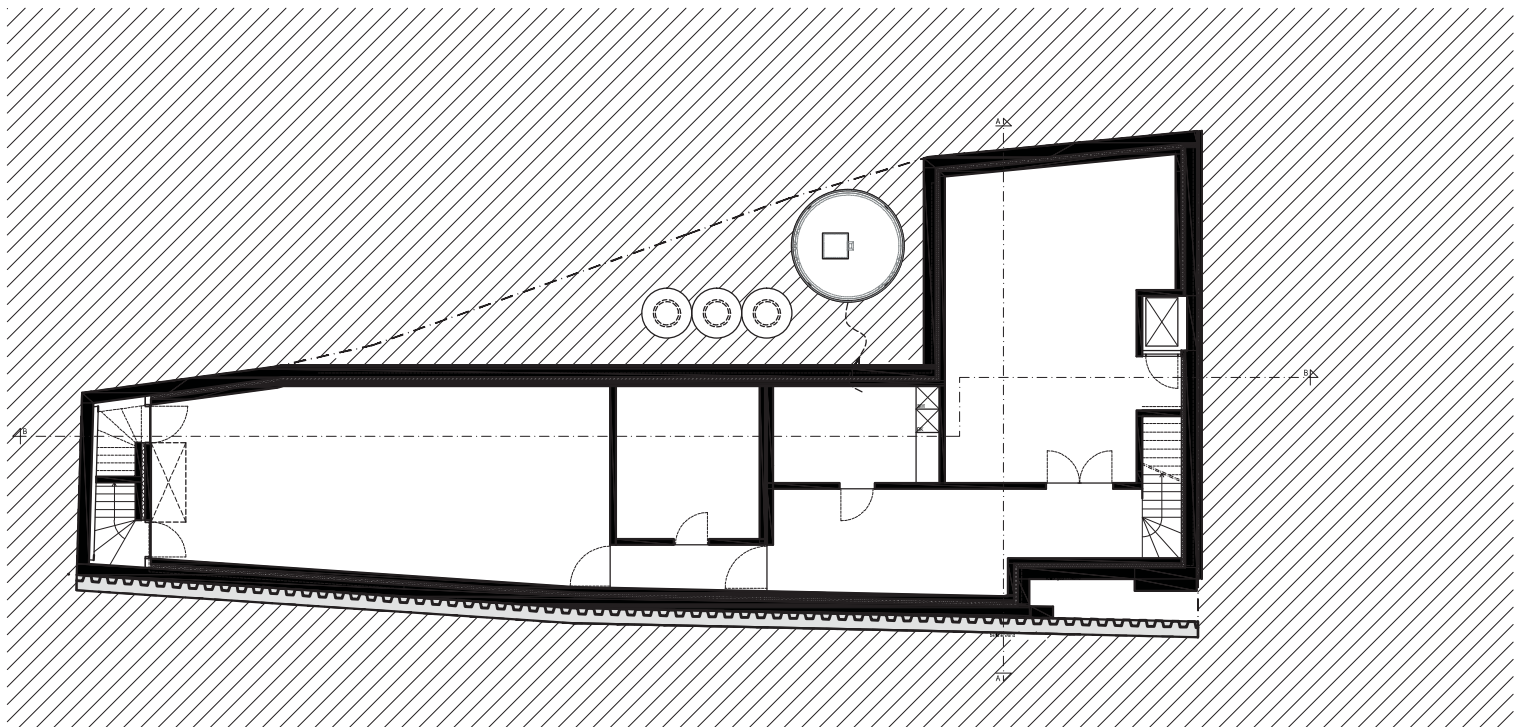
Villa Graafjansdijk, Knokke

Barn-timber facade protecting privacy of the bedrooms, while opening the living area to the view of the fields beyond the dike.

Architect: Govaert & Vanhoutte Architects.

Photo: Tim Van De Velde.

Villa Graafjansdijk, Knokke, Belgium, 2015

The dike protecting the coastline of France and Belgium from the North Sea tide and Schelde River flooding was destroyed in the course of time since it was built in the 9th century. However, a short strip still exists alongside the village near the Dutch border, providing a meaningful reference point for inhabitants.

Hence, the memory of the dike together with the narrow plot opening onto the fields, served as a starting point for the design of this house. Its main features - recycled barn timber planks give the simple orthogonal structure the amount of privacy required for the downstairs bedrooms. In contrast, a glazed wrapping on the upper floor enables the living area, kitchen, and a rooftop deck to benefit from the view of fields beyond the dike, while flooding the heart of the house with light.

The simple finishing materials are reflected in the furniture and flooring - creating a conceptual continuity that imbues the design with a trustworthy authenticity.

Left: Skylight above corridor.

Right: Entrance hall.

Right: Entrance and corridor:

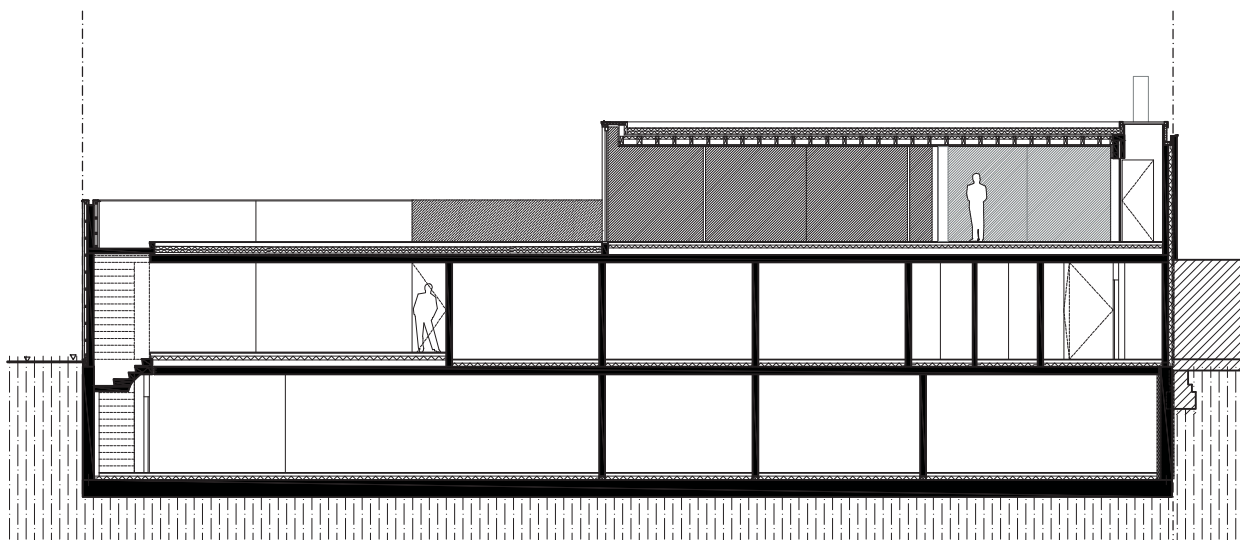
Architect: Govaert & Vanhoutte Architects.

Photo: Tim Van De Velde.

בית הסוללה, Knokke, בלגיה

בעמוד זה: הסקיילייט מעל המסדרון.
בעמוד הימני: הכניסה והמסדרון.

SECTION B

בית הסוללה, Knokke, בלגיה

הבית והתעלה מכיוון השדות.

Govaert & Vanhoutte Architects

shifting the structure from the field of applied arts to pretentious art – an elegant hybrid between intention and prevention - as in the case of post-modern architecture, and I am not convinced that today anyone misses its repellent whims.

The third side effect stems from the first two. When the traditional distorted relationship between content and form is blurred, it is difficult to distinguish between breakthroughs and breakups.

An old folk saying says that to be a shepherd one does not need to be a sheep first, it's enough that your father was a shepherd. But since nowadays it is impossible to keep pace with the rapid change of the state of the art, the criteria for judging is similar to the newly formed police cyber department, that naturally always lags behind professional hackers, while at best, they are still at the memorizing stage of a first-year computer student.

Critical Theory that developed in Frankfurt during the twenties of the twentieth century, might perhaps outflank this epistemological paradox. Its advantages are that it was developed by a group of researchers from various fields, attempting to advance radical social change through the old-fashioned perception of Karl Marx in order to break away from fixed social views. The group included some well-known scholars such as Karl Wittfogel, Friedrich Pollock, Theodor Adorno, Herbert Marcuse, Walter Benjamin, Leo Löwenthal and Erich Fromm,

who had abandoned the theory when he published "The Art of Loving" and "Escape from Freedom"- explaining the phenomenon of anxiety in response to the collapse of the medieval world.

Anyway, the group focused on consciousness, particularly Marx's False Consciousness, which explains why people act against the interests of society (and their own), taking advantage of their status. The answer that concerns us is - that they are probably motivated by other interests, such as creativity, a desire to stand out, or – God forbid - marketing!

At the heart of all this is, as mentioned, the unbearable creation of irregular forms, not necessarily expressing complex content.

However, nowadays, construction engineering is almost exempt from restrictions and engineered materials provide a solution for every structural problem formerly considered a factor in the form of the building.

This is precisely why the Calatrava bridge might seem like an advanced exercise in stretch and collapse; Tadao Ando's structures - like a spider's web; Zaha Hadid's appear frenetic, and Frank Gehry's buildings - may as well serve as a school for car bodywork.

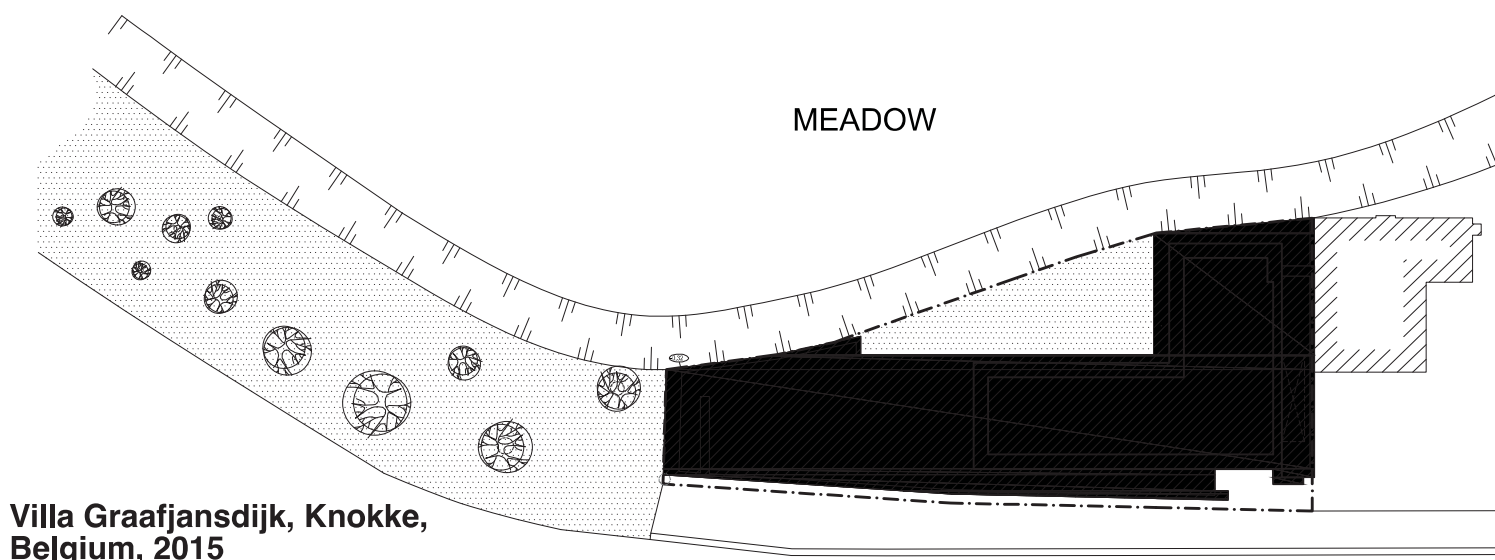
On second thoughts, maybe not. Today, when form is the queen of the internet, and in light of the communication revolution's impact on all aspects of life, I am not at all sure that the form of a building today should reflect its content as it was expected to in the past.

The ability of a computer to generate virtual forms also finds expression in the production process, particularly when it comes to adapting furnishing items to the irregular shapes of a building. And this is certainly food for thought.

During the second half of the eighteenth century, Austrian composer, Franz Joseph Haydn, served as court composer for the House of Esterházy, living on their secluded luxury estate near Vienna. Disconnection and loneliness became a stronghold for his originality and innovation, and for 50 years, the childless "Papa Haydn" became the father of the classical styles - the sonata, classical symphony, and string quartets. Paving the way for his successors - Mozart, Beethoven, Schubert and Brahms - in rich, multi-layered, surprising harmonic and tonal transitions (initially perceived as merely humorous) he built the cornerstone of Viennese, romantic classics; a style constituting an unprecedented relationship between form and content in musical history, heights upon which we build and are built to this day.

It is difficult to compare computer architectural works with the classical music that was developed in the eighteenth century by geniuses like Bach, Mozart, Haydn and Beethoven, but like music, the essence of architecture lies in layers, and one can only hope that the complex line will eventually become incomparably fine.

As Danny Sanderson said: "We're going into the unknown", but "who knows"...

Villa Graafjansdijk, Knokke, Belgium, 2015

View of back façade, inner patio.

Architect: .
Photo: Tim Van De Velde.

an issue

A significant feature of contemporary architecture is irregular-irregularity, or in different words - the occurrence of unpredictable, one-time phenomena. This actually means that the traditional connection between cause and effect - mainly content and form - is no longer a fundamental factor in architecture. This even gets more complicated since another characteristic of contemporary architecture is lack of linear connection between the purpose of the building and its architectural expression. Due to the fact that the term irregular-irregularity is a bad sign in the detection of cancer - it is reasonable to ask: what does it mean in architecture, and why the hell does it matter at all.

One way I know of tackling an indecipherable issue is to examine its complete opposite instead of confronting the thing itself, and then turn it upside down, like putting a cover on a duvet.

So, at times when architecture was still concerned with the relationship between form and content, it was all about the way in which the purpose (function) affected all building systems - the interior arrangement, position of openings, the system of connections between details resulting from static calculations and availability of building materials, the given context, location, climate, budget etc., all brought together via the architect's interpretation to eventually create a particular building.

On an urban level, the form was mainly generated by traffic systems linking structures to each other, and to the environment, allowing for topography, climate, landscape and culture.

A general rule of morphology is that there is a fundamental difference between systems that develop organically - i.e., from detail to global, and systems in which the global form is dictated in advance. In the first case, the overall outcome is irregular and unpredictable, for example - Arab villages, medieval towns, or natural fields. This in comparison to systems that develop from the outside in, such as the

rectangular grid of American cities that are based on a crisscross of roads, Persian rugs, or cultivated fields.

Over and above all these, there is always the architect's existential aspiration - like artists in general - to belong to the avant-garde, usually by means of irregular form. The problem with architects is that they are enraptured by their "professional" need to justify the relationship between form and its function - otherwise, what's the point.

Assuming that an unusual structure also reflects creative thinking outside the (rectangular) box, they experiment with new formal ideas. When this works, it is considered a breakthrough, when not - they are forgotten, or at best become a failed landmark in the history of architecture.

Hence, many who have broken the box via extremely formal products, prominent among whom are Antonio Gaudi, Le Corbusier, Frank Gehry, Zaha Hadid, and many others.

At a time when form is not related to architectural content, but rather to those who control certain computer programs - coming out of the box is a routine, even when it has no underlying architectural justification. And, when irregular reproduction dies of boredom, it has three side effects, which do not necessarily flatter architecture:

irregular irregularity

form and formulation

Dr. Ami Ran

The first is that the form becomes central, dictating in fact the experience of the building. This, while the rectangular form controls most, if not all, details of practical factors as they are obviously produced from flat surfaces. And when they are allocated to an irregular system, they undermine the effectiveness of the structure, increase costs, and create unused spaces at best and physical discomfort at worst.

And this reminds us, yet again, of Hans Christian Andersen's *The Emperor's New Clothes*, cleverly written in 1937 as an allegory of the social tendency to stick to fiction at the cost of truth. As we remember, the climax of the story is a kid shouting - "the king is naked" - revealing the reality everyone denied; that is, in the case of architecture: shape does not always manage to serve as a cover - no matter how talented artists, architects, painters, or sculptors may be.

The second phenomenon justifiably concerns the fine balance between the functional dimension and the creative aspect embedded in architecture. Like the handicapped principle in biology, not every detail should express a defined function, and this is, *inter alia*, where the spirit of creation dwells. However, when architecture is loaded with overly unnecessary components, exaggeration of the creative aspect could undermine the fine balance between function and form,

YOUR COMFORT. YOUR ID

יחשבים - פייר קניג 20,
תלפיות, 073-2821902

חיפה - דרך בר יהודה 147, מתחם תל חנן,
נשר, 073-2821901, פתוח במוצ"ש

ר"ג/בני ברק - דן דיזיין סנטר, הלח"י 2,
פתוח במוצ"ש, 073-2821903

חדש! **נתניה** - מתחם הום דיזיין, הגביש 10
(ליד האיכטדין), 073-2821904, פתוח במוצ"ש

לפרטים: 03-9536444 | www.iddesign.co.il

מח' אדריכלים ופרויקטים - תמי דיקמן: tami-d@efdesign.co.il | מח' קבלנים ודירות לדוגמא - שרון שלו אשד: Sharon@efdesign.co.il

תחרות פרויקט השנה 2015 נמצאת כעת בשלבי שיפוט. העבודות העולות לגמר יפורסמו בהרחבה בגיליון 104

חבר השופטים:

אדריכל פרופי פיטר קוק
אדריכל פרופי אלי פירשט, יו"ר עמותת האדריכלים
אדריכל פרופי בנעמי טורקניץ
אדריכלית מיכל אהרונ
אדריכל פרופי טיגרן האס
אדריכל יואל דבורינסקי
אדריכל מיכאל פילדמן
אדריכל ניר בן נתן
אדריכל אוסוולדו סתיו

interior designers

Architects

buildings

www.aiq.co.il

a

architecture of israel

אדריכלות ישראל

the european union

The 2015 project of the year competition is currently being judged. Finalists' entries will be published in issue 104

Landscape

Architects

Architects

not built

Architects